

REFERENTIE No:

12205

INFORMATIEKOPIE:

Z
dbi,-/pl/ef
zs
dges
dwb

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Kopie No. *h*

AFDELING VERBINDINGEN

's-GRAVENHAGE, LANGE HOUTSTRAAT 28
TEL No: 180309; 184000-284

ONTVANGEN CODEBERICHT

DATUM VAN ONTVANGST:
13 november 1959

BESTEMD VOOR:
min. v. b.z.

Dir./Afd.:

Visie:

Ag. No.:

Dossier:

DATUM VAN AFZENDING:
10 november 1959

[no 6670]

AFKOMSTIG VAN: djakarta

PARAAF/OPM:

geheim

per koerier.

over toestand in noord celebes werden volgende inlichtingen ontvangen van nederlandse zendingsarts die onder permesta bewind te kotamobagu (bolaang mongondow) heeft gewoond totdat deze stad september j.l. door centrale troepen bezet.

door wat zegsman als terreurbewind van permesta-leger kwalificeerde (vexaties, willekeurige arrestaties mishandelen en zelfs doden gevangenen) had permesta aanvankelijke sympathie van het (overwegend mohammedaanse) mongondow geheel verspeeld.

civiele gezag permesta had niets in te brengen tegen permesta leger dat vrijwel uitsluitend uit minahassers bestond. er was een bataljon uit bevolking mongondow gevormd dat zich echter met optreden minahassatroepen niet kon ver-

enigen, daarmee slaags raakte en vervolgens naar bergen vluchtte. een gedeelte ontkwam naar gorontalo en sloot zich bij centrale troepen aan. voorts was er een klein di-detachement afkomstig uit midden celebes.

zegsman had nogal moeilijkheden gehad met permesta militairen. deze hadden hem, enkele andere nederlanders en duitse leraar, in strijd met eerdere toezegging, niet willen laten vertrekken, waarschijnlijk omdat zij teveel wisten en door verhalen permesta in opspraak konden brengen. men had hem willen dwingen aan het front te werken doch hij had dit geweigerd. hij had zich wel bereid verklaard gewonden in zijn ziekenhuis te behandelen. toen men in maart j.l. in zijn tegenwoordigheid gevangenen met prikkeldraad sloeg had hij zijn functie neergelegd en was buiten kotamobagu gaan wonen waar hij met zijn gezin leefde van opbrengst van een door hem aangelegde tuin.

tevoren had hij diverse permesta-leiders behandeld en aldus leren kennen. ventje sumual kenschetste hij

-2-

1027-8 '59 828460 - 1

ONTVANGEN CODEBERICHT

VERVOLG

-2-

Ref. No.: 12205

Rubricering: geheim

als avonturier, kawilarang daarentegen als iemand met brede blik. laatstgenoemde, steeds in burger gekleed, maakte meer de indruk waarnemer dan opperbevelhebber te zijn. kawilarang had hem zijn kritiek op permesta niet verzwegen en verzekerd dat zijn doel was verzoening met djakarta tot stand te brengen.

begin 1958 had men nogal contact met buitenland. er waren o.m. enkele amerikaanse officieren in civiel die inzake verdediging adviseerden. langzamerhand werden verbindingen naar buiten afgesneden. bij kotamobagu was nog wel in allerijl primitief vliegveld aangelegd doch dit was v.z.v. zegsman bekend niet gebruikt.

de verovering van kotamobagu geschiedde na operetteachtige gevechten waarbij wel veel geschoten o.m. met mortieren. permesta militairen trokken zich na stad grotendeels verwoest te hebben in bergen terug. prominente gezagsdragers werden gedwongen mee te gaan. permesta kan nu nog slechts guerilla activiteit ontwikkelen.

komst centrale troepen werd door bevolking beleefd als bevrijding. javaanse militairen gedroegen zich aanvankelijk, verder ging ervaring zegsman niet, voorbeeldig en deelden eigen medicamenten en voedsel met bevolking. zij wisten echter dat zij medewerking bevolking nodig hadden: men zal moeten afwachten hoe het verder zal gaan.

zogsman was onder indruk van approviandering centrale troepen uit de lucht. tijdens opmars en vooreerst ook nog in kotamobagu werden telkens op de juiste plaats rantsoenen in blik per parachute gedropt. van nauwkeurigheid bombardementen indonesische luchtmacht was hij echter niet onder indruk.

over minahassa waar hij slechts op doorreis had vertoefd had zegsman geen uitgesproken oordeel. hij meende dat men daar mede gezien oude afkeer van javanen nog steeds anti djakarta gezind.

voeg hieraan toe dat zegsman die wellicht mede door zijn persoonlijke ervaringen bepaald geen sympathie voor permesta heeft een wellicht niet ongekleurd relaas heeft gegeven.

naar aanleiding van vorenstaande moge melding worden gemaakt van gesprek dat medewerker een dezer dagen met roem had. djakarta, aldus deze hoopvolle masjumi voorman, heeft in strijd tegen prii/permesta slechts schijnsuccessen geboekt. heeft men weer troepen naar java kunnen terugtrekken? zijn de uitgaven voor de veiligheid verminderd? neen, deze bedragen nog dertig miljoen per dag. de regering kan wel bepaalde punten bezetten maar bereikt daarmee niets. de tegenstander is slechts uitgeweken, niet verslagen. de geest van het verzet is ongebroken.

-3-

ONTVANGEN CODEBERICHT

VERVOLG

-3-

Ref. No.: 12205

Rubricering: geheim

de laatste uitspraak is misschien juist indien men stelt dat massa van bevolking in rebellengebieden nimmer daadwerkelijke verzetsgeest, hoogstens sympathie voor pPRI/permesta heeft getoond. hieraan moet dan worden toegevoegd dat door psychologische werking regeringssuccessen maar ook doordat, zowel voordat verzet guerillakarakter aannam als daarna, rebellie druk op bevolking betekende, sympathie ten dele zal zijn omgeslagen in antipathie. het hierboven over botaang mongondow vermelde moge, wegens tegenstelling tussen mohammedaanse mongondow en naburige christelijke minahassa welke in casu rol zal hebben gespeeld, wellicht niet als typerend gelden, illustratief lijkt het wel.

Laboyrie 679. 